

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2007-2008

14 NOVEMBER 2007

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van titel II van de Grondwet om nieuwe bepalingen in te voegen die de bescherming moeten verzekeren van de rechten en vrijheden gewaarborgd door het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

(Verklaring van de wetgevende macht, zie « Belgisch Staatsblad » nr. 131 — Uitgave 2 van 2 mei 2007)

Voorstel tot herziening van de Grondwet teneinde in titel II van de Grondwet een nieuw artikel 22ter in te voegen dat personen met een handicap het genot van rechten en vrijheden moet waarborgen

(Ingediend door de heer Monfils)

TOELICHTING

Momenteel is ongeveer 10 % (650 miljoen mensen) van de wereldbevolking gehandicapt, wat van deze mensen de grootste bestaande minderheid maakt.

Uit verschillende vergelijkende studies betreffende de wetgeving inzake personen met een handicap blijkt dat slechts 45 landen beschikken over een antidiscriminatieregeling of een wetgeving die specifiek betrekking heeft op personen met een handicap.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2007-2008

14 NOVEMBRE 2007

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

Révision du titre II de la Constitution, en vue d'y insérer des dispositions nouvelles permettant d'assurer la protection des droits et libertés garantis par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

(Déclaration du pouvoir législatif, voir le « Moniteur belge » n° 131 — Ed. 2 du 2 mai 2007)

Proposition de révision de la Constitution visant à modifier le titre II de la Constitution afin d'y insérer un article 22ter nouveau permettant de garantir la jouissance des droits et libertés aux personnes handicapées

(Déposée par M. Monfils)

DÉVELOPPEMENTS

Aujourd'hui, environ 10 % (650 millions de personnes) de la population mondiale est handicapé, ce qui fait de ces personnes la plus large minorité existante.

Différentes études comparatives des lois relatives aux personnes handicapées montrent que 45 pays seulement ont une législation antidiscriminatoire ou une législation qui fait référence spécifiquement aux handicapés.

De rechten van personen met een handicap zijn reeds gewaarborgd door de bestaande verdragen over de mensenrechten, maar de verschillende ingevoerde mechanismen en bepalingen bieden deze mensen niet altijd de meest aangepaste en optimale verdediging, hulp en bescherming. Deze mensen worden immers nog al te vaak in hun rechten beknot en gediscrimineerd.

Uit een recente enquête van Euro-barometer is gebleken dat volgens 53 % van de Europeanen discriminatie op grond van een handicap wijdverbreid is.

Daarom is op 13 december 2006 tijdens de 61e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap aangenomen.

In dit Verdrag worden de rechten van personen met een handicap duidelijk en concreet vastgesteld en wordt de toetredende staten gevraagd om werk te maken van het opstellen en toepassen van wetten en regels waarin deze rechten in de praktijk worden omgezet, alsook alle nationale bepalingen die gehandicapten discrimineren weg te werken.

De staten die tot dit Verdrag toetreden, verbinden zich ertoe te waarborgen dat personen met een handicap het leven ten volle kunnen genieten.

Het Verdrag berust op acht fundamentele beginselen:

- a) respect voor de inherente waardigheid en persoonlijke autonomie, met inbegrip van de vrijheid zelf keuzes te maken en de onafhankelijkheid van personen;
- b) non-discriminatie;
- c) volledige en daadwerkelijke participatie in, en opname in de samenleving;
- d) respect voor verschillen en aanvaarding dat personen met een handicap deel uitmaken van de mensheid en de menselijke diversiteit;
- e) gelijkheid van kansen;
- f) toegankelijkheid;
- g) gelijkheid van mannen en vrouwen;
- h) respect voor de zich ontwikkelende capaciteiten van kinderen met een handicap en eerbiediging van het recht van kinderen met een handicap op het behoud van hun eigen identiteit.

Het facultatief protocol bij dit verdrag staat particulieren of groepen van particulieren toe om mededelingen te richten tot het Comité voor de rechten van personen met een handicap of dit Comité te adriëren wanneer zij het slachtoffer zijn van een schending van

En effet, si les droits des personnes handicapées sont déjà garantis par les traités existants sur les droits de l'homme, les différents mécanismes et dispositions mis en place n'assurent pas toujours la défense, l'aide et la protection la plus adaptée et la plus optimale à ces personnes puisque celles-ci se retrouvent encore trop souvent privées de leurs droits et victimes de discriminations.

Tout récemment encore, un sondage Euro-baromètre affirmait que 53 % des Européens pensaient que les discriminations relatives aux handicaps étaient répandues.

Conséquemment, le 13 décembre 2006, la 61ème session de l'Assemblée générale de l'Organisation des Nations unies adoptait la Convention relative aux droits des personnes handicapées.

Cette Convention précise dès lors quels sont exactement et concrètement les droits des personnes handicapées et engage les pays adhérant à élaborer et appliquer des législations et des mesures administratives concrétisant ces droits et à supprimer toutes les dispositions nationales discriminatoires à leur égard.

Les pays adhérents à cette Convention s'engagent à garantir aux personnes handicapées la pleine jouissance de la vie.

La Convention dégage huit grands principes :

- a) le respect de la dignité intrinsèque, de l'autonomie individuelle, y compris la liberté de faire ses propres choix, et de l'indépendance des personnes;
- b) la non-discrimination;
- c) la participation et l'intégration pleines et effectives à la société;
- d) le respect de la différence et l'acceptation des personnes handicapées comme faisant partie de la diversité humaine et de l'humanité;
- e) l'égalité des chances;
- f) l'accessibilité;
- g) l'égalité entre les hommes et les femmes;
- h) le respect du développement des capacités de l'enfant handicapé et le respect du droit des enfants handicapés à préserver leur identité.

Le protocole facultatif à cette convention autorise des particuliers ou des groupes de particuliers à présenter des communications et/ou saisir le Comité des droits des personnes handicapées lorsque ceux-ci sont victimes d'une violation des dispositions de la

de bepalingen van het Verdrag door een ondertekende Staat en alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput.

Sinds 30 maart jl. zijn het Verdrag en zijn protocol geopend voor ondertekening door Staten en organisaties voor regionale integratie.

Op 18 september hadden 108 landen het Verdrag ondertekend en vijf landen — Jamaïca, Hongarije, Panama, Kroatië en Cuba — hadden het geratificeerd. Het Verdrag treedt in werking na 20 ratificaties of toetredingen.

Op dezelfde datum hadden Hongarije, Panama en Kroatië het facultatief protocol geratificeerd en 59 landen hadden het ondertekend. Voor de inwerkingtreding van het facultatief protocol zijn 10 ratificaties of toetredingen vereist.

De Belgische situatie is te vergelijken met de internationale: de teksten met betrekking tot de mensenrechten bestaan wel, maar in de praktijk worden nog talrijke gevallen van discriminatie vastgesteld.

Dat blijft een probleem hoewel, bijvoorbeeld, de wet van 25 februari 2003 verder gaat in de strijd tegen discriminatie dan de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, omdat hij veel meer uiteenlopende criteria bevat, zoals bijvoorbeeld een handicap.

Zo luidt paragraaf 1 van artikel 2: « Er is sprake van directe discriminatie indien een verschil in behandeling dat niet objectief en redelijkerwijze wordt gerechtvaardigd, rechtstreeks gebaseerd is op het geslacht, een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, de burgerlijke staat, de geboorte, het fortuin, de leeftijd, het geloof of de levensbeschouwing, de huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap. »

Gelet op de blijvende discriminatie, is het belangrijk om in onze Grondwet het beginsel te bekrachtigen dat de rechten en vrijheden die dit nieuwe Verdrag aan personen met een handicap verleent, gewaarborgd zijn.

Deze mensen moeten ervan op aankunnen dat zij werkelijk ernstig worden genomen in al hun menselijkheid en individualiteit. Personen met een handicap moeten in gelijke omstandigheden de fundamentele rechten en vrijheden van de menselijke persoon kunnen uitoefenen. Zij hebben recht op een waardig leven en op welzijn, op vorming en werk, en op een actieve deelname aan alle aspecten van het maatschappelijk leven.

De indiener van dit voorstel stelt dan ook voor om in de Grondwet een artikel in te voegen dat de rechten

Convention par un État signataire, et lorsque tous les recours nationaux ont été épuisés.

Depuis le 30 mars dernier, la Convention et son Protocole sont ouverts à la signature des États et des organisations d'intégration régionale.

En date du 18 septembre, 108 pays avaient signé cette Convention et cinq — Jamaïque, Hongrie, Panama, Croatie et Cuba — l'avaient ratifié. La Convention a besoin de 20 ratifications ou adhésions pour entrer en vigueur.

À cette même date, la Hongrie, le Panama et la Croatie avaient ratifié le Protocole facultatif et 59 pays l'avaient signé. L'entrée en vigueur de ce protocole facultatif exige 10 ratifications ou adhésions.

En Belgique, la situation est la même que sur le plan international: les textes relatifs aux droits de l'homme existent mais dans la pratique, de nombreuses discriminations sont toujours constatées.

Et ce, même si, par exemple, la loi du 25 février 2003 va plus loin dans la lutte contre la discrimination puisque elle vise des critères beaucoup plus variés que ceux prévus par la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme et la xénophobie. Elle inclut par exemple celui du handicap.

Ainsi l'article 2 en son paragraphe 1er prévoit qu' « Il y a discrimination directe si une différence de traitement qui manque de justification objective et raisonnable est directement fondée sur le sexe, une prétendue race, la couleur, l'ascendance, l'origine nationale ou ethnique, l'orientation sexuelle, l'état civil, la naissance, la fortune, l'âge, la conviction religieuse ou philosophique, l'état de santé actuel ou futur, un handicap ou une caractéristique physique. »

Face à ces discriminations persistantes, il est important d'affirmer dans notre Constitution le principe de la garantie des droits et libertés reconnus aux personnes handicapées par cette nouvelle Convention.

Il faut donner l'assurance à ces personnes d'être réellement prises au sérieux dans toute leur humanité et leur individualité. Les personnes handicapées doivent pouvoir exercer dans des conditions d'égalité tous les droits et libertés fondamentales de la personne humaine. Elles ont droit à une vie digne et au bien-être, à la formation et au travail, ainsi qu'à une participation active à tous les aspects de la vie en société.

L'auteur de la présente proposition suggère dès lors d'insérer dans la Constitution, un article affirmant les

van elke persoon met een handicap bekrachtigt en al hun vrijheden waarborgt.

Het is de bedoeling op nationaal niveau te erkennen dat een handicap een probleem is van mensenrechten.

De invoeging van zo'n artikel zou een eerste reactie zijn van België op het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

*
* *

VOORSTEL

Enig artikel

In titel II van de Grondwet wordt een artikel *22ter* ingevoegd, luidende :

« Art. *22ter*. — Het genot van de rechten en vrijheden alsook de eerbiediging van de waardigheid van personen met een handicap zijn verzekerd.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht. ».

21 september 2007.

droits de chaque personne handicapée et garantissant toutes leurs libertés.

Il s'agit de reconnaître au niveau national que le handicap est un problème de droits de l'homme.

L'insertion d'un tel article constituerait une première réponse de la Belgique à la Convention des Nations unies sur les droits des personnes handicapées.

Philippe MONFILS.

*
* *

PROPOSITION

Article unique

Il est inséré au titre II de la Constitution un article *22ter*, rédigé comme suit :

« Art. *22ter*. — La jouissance des droits et libertés ainsi que le respect de la dignité des personnes handicapées sont garantis.

La loi, le décret ou la règle visée à l'article 134 garantissent la protection de ce droit. ».

21 septembre 2007.

Philippe MONFILS.